

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Починаючи із другої половини ХХ століття людство зіткнулося із епохою нового глобального капіталізму, який спричинив такі процеси як залежність одних держав від інших, мобільність світу, поняття «масової культури», посилення корпорацій та розширення світового ринку. Не оминула невидима рука ринку і інститут національної ідентичності. Усі процеси глобалізму поступово стирають кордони між людьми, перемішують раси, нації та ведуть їх у світ мультикультуралізму.

Мета: Проаналізувати особливості розвитку національної ідентичності в умовах глобалізації.

Дане питання досліджували: Бек У., Робертсон Р., Панарин А.С., Цимбал Т.В., Луцишин Г., Годзіні Дж., К. Маркс, Ф. Енгельс, Г. Г. Гоппе, Р. Генон. Як запевняли отці марксистського руху Карл Маркс та Фрідріх Енгельс: такий буржуазний інститут як нація, що саме у ХІХ столітті набув значення в процесі розвитку капіталістичних відносин – у майбутньому цим самим капіталізмом і буде стертий. Нація буде замінена більш високим типом людського суспільства, який сформується у процесі злиття. Не будемо вдаватися у більш глибоке вивчення лівих ідей, але визнаємо, що прогнози Маркса поступово збуваються. Для підкріплення цього твердження, варто розглянути те, що відбувається у сучасному світі на даний момент.

Завдяки таким людям як Сорос чи Фонд «Рози Люксембург», ми спостерігаємо процес вживання мігрантів у «новому домі». Результатом ж міграції стає змішення крові представників різних рас та націй. Саму міграцію ж, підтримують широкі прошарки населення по різних причинах: осліплені лівими ідеями народні маси – на догоду суїцидальним для нації ідеям соціальної демократії, лібералізму, гуманізму та культурному марксизму; політики – аби догодити масам; а от підприємці, які є, мабуть, основною рушійною силою міграційної, бачать у цьому вигоду. Міграція, як така, є корисною для економіки: мігранти готові працювати за невелику зарплату, а якщо вони відсилають свої гроші на батьківщину, то цим ще й створюють грошовий обіг.

Поступово ж, ця сама міграція перетворюється в обузу для держави. Є великий відсоток мігрантів, що не здатні адаптуватися у нове суспільство, і це породжує різні проблеми, такі як: маргіналізація, ріст злиднів, поступове перетворення деяких районів міст на гетто, а також ріст злочинності, як неорганізованої хаотичної, так і організованої, котру праві політики нарікають «етномафія». Чого тільки вартий приклад із ХХ століття, коли у США та Канаді українськими мігрантами була організована одна із найпотужніших етнічних

мафій Нового Світу. Цим самим міграція шкодить не тільки сама собі, але й місцевому населенню та державі.

У сучасній Європі ми маємо ще цікавішу картину. У зв'язку із тотальною домінацією лівих ідей соціал-демократії, ліво-лібералізму, тощо, у таких країнах як Німеччина або Швеція, що стали жертвами міграційної кризи останніх років, ми спостерігаємо масову допомогу по безробіттю мігрантам, та таку велику, що біженці можуть спокійно жити, не задумуючись про роботу. Окрім того, що така політика виснажує економіку держави, адже податки ідуть на тих людей, що нічого не дають взамін, вона спричинила і підняття кількості навмисних вбивств, згвалтувань та пограбувань, які у 90% випадків чиняться саме тими самими мігрантами.

Разом із цим, ми спостерігаємо абсолютну підтримку такої політики самими білими європейцями, по причині, знову ж, лівих настроїв та гуманізму. Більшість ставить свої національні інтереси на другий план, замінюючи їх інтернаціоналізмом. Великий відсоток шведів, німців та інших із радістю вступають у міжнаціональні та міжрасові шлюби, або ж взагалі відкидають цей інститут. Згадуючи своє минуле, багато німців, наприклад, відчують сором перед представниками інших рас не тільки за те, що робили їхні предки: колонізатори та нацисти, а й за те, що вони народилися білими. Подібні настрої властиві глобалістичному суспільству, що п'яне гуманізмом та демократією. Так, ми отримали ціле покоління людей, байдуже до своєї нації, традицій чи культури. І такі настрої ставлять під удар Європу перед загрозою майбутньої ісламізації.

Крім того, сприяє міграції і її легка доступність у сучасному світі. Завдяки науково-технічному прогресу, майже кожен може дозволити собі зміну житла, подорожі та переїзд у інші держави. І якщо для жителів країн третього світу подібне ще здається важкодоступним, то китайці, наприклад, уже активно користуються цими привілеями глобалізму, активно мігруючи по Азії, США та Європі. У Сполучених Штатах зараз більше китайців, ніж у будь-якій країні Азії (окрім КНР), і хоч вони проживають, в основному, в чайнатаунах, рано чи пізно стається контакт із білими американцями, який призводить до міжрасового кровозмішення.

У умовах глобалізації розвиваються транснаціональні корпорації, створюючи свої філіали по всьому світу. Вони монополізують ринок, та заважають розкинутися місцевому національному виробнику. Такі процеси можуть привести не тільки до економічної залежності одних держав від інших, але й до послаблення і ліквідації держави у майбутньому, та заміною її цими самими корпораціями. А Карл Маркс запевняв, що нація прив'язана до держави, то ж без неї вона може просто зникнути. Навіть Гітлер в державі бачив у першу чергу інструмент для збереження раси.

Актуальними для вивчення проблеми національної ідентичності в умовах сучасного національного будівництва є праці Роджерса Брубейкера, американського ученого, автора багатьох відомих праць з проблеми міжнаціональних відносин, впливу міграцій на розвиток нації, переосмислення статусу сучасних націй у Європі і Північній Америці. За останні кілька років багато статей та книг Роджерса Брубейкера перекладені в Росії та Україні, зокрема, – це «Мифы и заблуждения в изучении национализма», «Переобрамлений націоналізм. Статус нації та національне питання у новій Європі».

Огляд наукової літератури дає підстави стверджувати, що сучасні західні науковці велику увагу приділяють аналізу проблем кризи національної ідентичності, посилення дезінтеграційних настроїв окремих етнічних меншин, послаблення національної консолідації проблемами міграції, сепаратистським рухам.

Тим не менш, у світі не все так однозначно як у Західній Європі та США. В один крок із ліберальним Заходом рухається традиціоналістичний та консервативний Схід. Не тільки Азія, до якої ми дійдемо пізніше, але й Східна Європа. Не дивлячись на своє ліве та інтернаціональне минули, такі держави як: Угорщина, Польща, Чехія, а з недавніх пір й Австрія, переживають підняття націоналізму та консерватизму на фоні своїх сусідів. Міграційне законодавство у цих державах найжорсткіше в Європі, після Швейцарії, яка не є членом ЄС. На прикладі цих держав ми бачимо, протизагаду ідеям глобалізму: мультикультуралізму вони протиставляють асиміляцію, світськості – релігійність, прогресизму – традиції та культуру своєї нації. Своім прикладом вони не тільки показують, що нація ще мертва, але й спонукають та надихають інших європейських націоналістів зупинити процес знищення своєї нації: так, за останній рік ми спостерігали те, як вперше за 50 років ультраправі потрапили в Бундестаг, а ще раніше стали свідками історичного Брексіту, коли британці показали, що вони більше не хочуть терпіти на собі наслідки міграційної кризи ЄС. Тим не менш, націоналістичні сили все ще залишаються у меншості.

Цікава національна ситуація у республіках колишнього Радянського Союзу: у багатьох пострадянських державах можна спостерігати процес денаціоналізації відповідної частини населення. На прикладі нашої держави, за словами А. Колодій, значний відсоток громадян України (13,1 %) ідентифікують себе саме з «радянськими людьми», свідчить про вкоріненість ідеологічних штампів комуністичної епохи в свідомості цих людей, про стійкість ідентичностей взагалі. Адже нав'язана згори і здавалось би ефемерна ідентичність зберігається навіть після того, як держава, що її породила, припинила своє існування. До того ж «радянські» в сучасній Україні – не обов'язково люди старшого покоління – ця група демонструє здатність до самовідтворення. Соціальний статус її представників не нижчий, а за деякими показниками навіть дещо вищий, ніж в середньому по Україні. Близько п'ятої

частини її представників розмовляють вдома українською мовою. За деякими ознаками (рівнем патріотизму, вживанням української мови, релігійністю) вона займає серединну позицію між людьми з російською та українською ідентичностями, але за більшістю політичних і культурних ознак знаходиться на позиції, ближчій до росіян, ніж до українців. Проте з деяких питань, таких як прихильність до лівих політичних течій, негативна оцінка розпаду СРСР, заперечення виконання етнічними українцями ролі ядра у процесі національної консолідації, ця група займає радикальніші позиції, ніж громадяни з російською ідентичністю. Тим не менш, саме великий відсоток людей із російської ідентичністю став причиною дестабілізації ситуації в Україні та привів до політичної кризи. У таких же державах як Латвія чи Казахстан проросійське населення також завдає немало клопотів, а в Білорусії воно фактично править у державі.

А рухаючись на Схід ми уже бачимо кардинально інший світ. Здавна китайці чи індійці зберігали свою традицію і культуру. В свою чергу це стало причиною палкої любові до Сходу відомого традиціоналіста Рене Генона, який часто протиставляється європофілу Юліусу Еволі. Генон стверджував, що Європа мертва, а справжня традиція живе лише в Азії, він захоплювався східною філософією, релігіями та культурою, і жорстко критикував Європу. І частково філософ був правим. Протягом тисячоліть індійці, будучи нацією створеною штучно, етатистським шляхом, об'єднані саме спільною традицією. Комуністичний Китай, який повинен був би відрікати націю, будучи, до того ж, провідною державою глобалізму, зберігає свою націю, і також шляхом традиціоналізму. Японія, у свою чергу, є вершиною націоналізму, де майже усе населення складають японці, на побутовому рівні не сприймає іноземців. І навіть корейці не здатні адаптуватися там.

Національна ідентичність живе і на Близькому Сході. У арабів вона сплетена із релігією ісламом, а турки поступово знову клерикалізуються. Окрему варто згадати курдів. Цей народ був обділений власною територією після першої світової війни, і його розділили кордони. Після деколонізації кордони залишилися, але уже в незалежних державах, через що гостро стоїть питання створення Курдистану. У Сирії – це взагалі вилилось у збройний конфлікт.

Важливою складовою та об'єктам гордості національна ідентичність є і для євреїв. Не дивлячись на те, що вони розділені на ашкеназі, сефардів і т.д. вони усі вважають себе єдиною нацією. Більше двох тисяч років, євреї були розкидані по світу без власної держави, але, проживаючи в общинах, тримаючись одне одного, живучи по свої традиції - вони зберегли свою націю від асиміляції. І зараз, отримавши свою державу, цей народ гостро піднімає національну проблему: організовує повернення євреїв в Ізраїль, поширює інформацію про Голокост, тощо.

Підсумовуючи, варто наголосити, що формування національної ідентичності – це процес самовизначення людини у реальних та символічних конструктах етнічного та національного простору. Важливими критеріями національної єдності стають культурна, правова й економічна спільності, а у межах націй поєднуються різні етнічні компоненти. Загальнонаціональна ідентичність – ототожнення себе з певною спільнотою, її символами, цінностями, історією, територією, культурою, державними та правовими інституціями, політичними й економічними інтересами. Якщо почуття національної ідентичності виявляються слабшим за ідентичність регіональну, релігійну, культурну тощо, то нація розпадається. Для утвердження національної ідентичності важливими є такі заходи, як формування та поширення образу нації, символів та ритуалів, які зміцнюють почуття єдності, зміцнення національної освіти та розвиток громадянства.

Наслідки глобалізації для національної ідентичності дуже суперечливі, адже глобалізація ставить під сумнів роль національної держави і все, що пов'язано із національним розвитком. Безперечно, глобалізація розмиває національну ідентичність, розчиняє її у процесах міграції. Дуже часто відповіддю на виклик глобалізації є етнічне та національне відродження, посилення націоналізму у межах національних спільнот. У межах цієї проблематики перспективними для подальших наукових досліджень є аналіз проблеми збереження та відтворення етнічних, національних та громадянських ідентичностей; вивчення феномену національної маргінальності; розгляд питань, пов'язаних із впливом глобалізації на культурний національний розвиток.

Висновки. Говорячи про національну ідентичність в умовах глобалізації, їхній зв'язок та взаємовплив, можна зробити висновок, що зміст понять «національна ідентичність» та «глобалізація» є складними, багатовимірними та залежними феноменами. Людство на зламі тисячоліть зустрілося зі смугою кардинальних змін, в процесі яких перебудовується і, напевне, буде перебудовуватись усе наше життя. Глобалізація створює як нові, широкі можливості для розвитку і процвітання різноманітних країн, так і нові, дуже небезпечні, загрози та виклики. Одним із таких викликів глобалізації є протиріччя між новинками сучасності та старими формами життя людей, протистояння між універсальними цивілізаційними стандартами і цінностями національно-культурної ідентичності. Кожна нація переживає глобалізацію по-своєму, хтось зустрічає його агресивно та намагається зупинити процес зникнення націй, а хтось навпаки цей процес підживлює. Одне можна сказати точно: на ближчі роки інститут національної ідентичності ще не сказав своє останнє слово.

Список використаної літератури:

1. *Маркс К. і Енгельс Ф. Маніфест Комуністичної Партії.* – ИТРК, 2016;

2. Гоппе Г. Г. *Теорія соціалізму і капіталізму: економіка, політика і етнос.* — Auburn, Alabama: Ludwig von Mises Institute, 2010;
3. Бек У *Ща таке глобалізація?* — М : Прогресс-Традиция, 2001.
4. Луцишин Г. *Проблема національної ідентичності в умовах глобалізації* / Г. Луцишин // *Етнополітологія та етнодержавство.* — 2013.
5. Годзіні Дж. *Глобалізм.* - Giunti Editore S. P. A. Milano, 2007.
6. Гончарук Т. В., Шумка М. Л. *Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення та потенціал* / Т. В. Гончарук, М. Л. Шумка // *Матеріали міжнародних філософсько-економічних читань.* — Львів, 2011. — С. 215-222.
7. Шумка М. Л., Гурик М. І. *Взаємозв'язок етики і політики в інтенціях Ярослава Стецька* / М. Л. Шумка, М. І. Гурик // *Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах.* Вип. 4(84). — Дніпропетровськ, 2012. — С. 48-51.
8. Шумка М. Л. *Українська національна символіка як репрезентант національної ідентичності* / Михайлина Леонівна Шумка // *Актуальні проблеми філософії та соціології. Науково-практичний журнал.* Випуск 9. Одеса. —2016. — С. 180-198.